

Bəra'inə nga ləkaləkətə nga Bulusə ka ənji Koorintiya

¹ Wiinə ləkaləkətə ca dzə koonə daciiki Bulusə, masləkee əndə nga Yeesu *Aləmasiihu makə sətə mwayi Əntanƒə. Inə da ndzəkəŋushi'inaamə Timooti ca nəhəpaa tuunə Ikəliisiya nga Əntanƒə də Koorintiya da patənə nga ənji nga Əntanƒə anə hanyinə nga Akaya.

* ² Wa Əntanƒə Dəsənaamə da Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu a da koonə pwapoonə, təya vii koonə ndzaanə jamə.

Kuyiriinə nga Bulusə tə Əntanƒə

³ Dəlaamə də Əntanƒə Dii Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu. Dənə ətə ca nəhə təgunuunə gaamə nə ci, daciikii ci patənə nga tsakənə a shi.

⁴ Agi tsakənə nə ci taamə agi patənə nga mabuurənə gaamə, kaama shii mbee ka tsakənə tə hara ənji gaamə, ama banee ka ma'yanətii də tsarə nga tsakəətə cakə Əntanƒə taamə. ⁵ Makə sətə dīi amə ləbə da Aləmasiihu agi saasa cibənyinaakii, ha'ə əsə naamə ləbə da ci dərəva agi tsakənə nga Əntanƒə taamə daciikii. ⁶ Madfa kə cibiinə, keena shii tsakənə tuunə da luupaanə tuunə. Madfa kə upaa inə tsakənə tiinə əsə, keena shii tsakənə tuunə, una

* **1:1** 1.1 Gal. 1.1; Timooti: 1 Koor. 4.17. **1:3** 1.3 Af. 1.3; 1 Piita 1.3. **1:5** 1.5 4.10; Jab. 34.20; 94.19; Kwal. 1.24.

upaa ngeerənə nga kəŋənə ndihə ndihə, una sə'watə tsarə nga cibənə ciina sə'wa. ⁷ Kə shii inə pooshi uushi ca gugudēe koonə. Acii kə shii inə, makə sətə dīi amə ləbə agi sa cibənyinə geenə, ha'ə əsə ləbə naamə agi tsakəənə ciina upaa.

⁸ Ndzəkəŋushi'ina, nga'ə keenə una shii tsarə nga cibətə sii inə anə hanyinə nga Asiya. Ma cibəkii, kə palee ka ngeerii inə. Ha'ə maa, kə ngerəgiinə hiima nga ndzaanə da əpinə ameenə. ⁹ Ma fatiinə ashiinə, makə kə lagi ənji gəŋwanə nga bəələnə tiinə. Amma ma slənyi ətsə patə, acii geena gi'i neenə na, amma keena shii gi'inə tə Əntəŋfə tanə, Əndə madēe ka maməətə ənja. ¹⁰ Kə luupaa ci tiinə acii bwaya tsarə nga əntəətsa, ka tsakənə nə ci tiinə əsə. Tə ci gi'iinə, kaa ca ənə ka luupaanə tiinə. ¹¹ Ma unə əsə, tsakəmə tiinə də də'wa. Mada ənji laŋə dīi də'wa ka putə geenə, maa dīi Əntəŋfə keenə barəkaanə, ənji laŋə na kuyirii tə ci putə nga barəkaanəkii.

Zə'unə nga aniya nga Bulusə

¹² Cakərə'inə geenə patə, ma ndzaanə geenə ganə a duuniya, ma palee maa, ndzaanə geenə ahadoonə, ndzaanə geenə də malaaba moodəfa da goonŋaanə əsə. Ma ndzaa inə ha'ə, əntaa də shiinə tsarə ətə nga əndə shiŋkinə, amma dagi pwapoonə nga Əntəŋfə. ¹³⁻¹⁴ Ma sənə ciina naahə koonə, sətə cuuna mbee ka janŋatənə,

1:6 1.6-7 4.15,17. **1:8** 1.8 4.8; Slənə 19.23; 1 Koor. 15.32. **1:9** 1.9 Rooma 4.17. **1:10** 1.10 2 Tim. 4.18. **1:11** 1.11 4.15; Rooma 15.30. **1:12** 1.12 2.17; 1 Koor. 1.17,19,31; 2.13; Ibər. 13.18.

una paaratēgi. Kē paaratēgi unē gi'u, amma, ma nēhēnēkya, ma aakēŋwa gi'u, ka paaratēginē nuunē ŋga'ə, koonā shii oo'i, ka dānē nuunē maŋushinē putē geenē uusēra ŋga shinē ŋga Yeesu Slandana. Ha'ə niinē əsə, ka dānē niinē maŋushinē putē goonē.

¹⁵ Ma ətsa, kē dīi nyi aniya ŋga dzənē dagoonē, kaa nya jikətē koonē dā maŋushinē geenē. ¹⁶ Waatoo, kē mwayi nyi ŋuslōgərənē dagoonē, nya dzə aa Makiduuniya, nya ənya dagoonē əsə, koonā shii tsakənē tē nyi ka dzəginē aa Yahudiya. ¹⁷ Ya agi zə'unē ŋga aniyaakya, kē təkuree nyi ka kəŋee ka naaki nē ka dā uushi rəŋwə kwa? anii dā uushi'inē makē əŋji *duuniya saŋə cii kya dā? Ka banē nē nyi “Awa” a ba ma kwa? Pooshi. ¹⁸ Makē sətē weewee əndə goonŋa nē Əntaŋfə, ma wabənē geenē koonē, əntaa a ba ma. ¹⁹ Acii ma Yeesu Aləmasiihu *Uuzənē ŋga Əntaŋfə ətsə waazii inē da Silasə da Timooti koonē agyanəkii, əntaa a ba ma nē awaakii, amma taa guci patē tantanyinē ca shiigi amakii. ²⁰ Acii ci nē “Awa” ŋga patənē ŋga aləkawalənyinē ŋga Əntaŋfə. Ci dīi caama luu “Aamiina” dācii Yeesu Aləmasiihu ka duunətənē dē Əntaŋfə. ²¹ Əntaŋfə kabətē taamē ka hakii dashi Aləmasiihu, ca tadə taamē, ²² ca dāanē sagidaakii aagyanaamē, ca vii kaamē Ma'yanaakii a ədzəmaamē ka baarəginē oo'i, tē'i hara uushi'inē dəkəpaa ci kaamē.

²³ Ma bwasee nyi ka dzənē aa Koorintiya, acii

1:15 1.15-16 1 Koor. 16.5-6. **1:17** 1.17 1 Koor. 4.18-19. **1:18** 1.18 1.23. **1:19** 1.19 Slənə 18.5. **1:22** 1.22 5.5; Rooma 8.15-16,23; Af. 1.13-14.

ga nya dzə ka tsakəvə koonə buurə uushi'inə. Əntanjfə nə seedawaaki, ci shii sətə a ədzəməki.

²⁴ Əntaa baawəda geenə ciina moo baarənə koonə agyanə vii goonğa goonə. Pooshi. Kə shii inə, ndihə ndihə nuunə agi vii goonğa goonə. Ma caama slənə doonə, koonə uudfa də səka.

2

¹ Ma bwasee nyi ka aniya nğa dzənə aahoonə, acii ga nya ənyi ka dzənə ka bəzee ka səkuunə.

² Madfa kə bəzee nyi ka səkuunə, pooshi əndə uudfagi səkəki madaamə unə. ³ Ənjitə dəbee uudfagi səkəki nuunə. Ma nyaahə nyi koonə ləkaləkətətə, acii goona bəzee ka səkəki, maa kə gi nyi aahoonə. Kə shii nyi weewee, madfa ka moodasəkə nə nyi, ka moodasəkə nuunə noonə əsə.

⁴ Ma nyaahə nyi koonə ləkaləkətətə, də mabətəsəka, kə ma'i hankalaaki. Ha'ə maa, da kiinə agiki. Ma mwayi nyi, əntaa ka bəzee ka səkuunə, amma ma dīi nyi ha'ə, kaa nya baarii koonə makə sətə uu'i nyi tuunə nğaanga'ə.

Tifyaginə tə ma'waslyakə ənda

⁵ Taa wu patə bəzee ka səkə nğa əndə'i ənda, əntaa wata naaki daanəki bəzee ci, amma da i noonə patə bəzee ci. Əntaa mbuddeenə cii kya mbuddee, amma tə'i hara ənji ahadoonə bəzee ci ka səkətii. ⁶ Ma əndətsa, ma dzalətsə jalə ənji tə ci, kə mbu'i ha'ə. ⁷ Acii ha'ə, ənəmə ka tifyaginə tə ci, una banee ka ma'yanəkii, acii ga

1:23 1.23 11.31; 13.2; Rooma 1.9; Fil. 1.8; 1 Tees. 2.5; 2 Tees. 2.10. **1:24** 1.24 1 Piita 5.3. **2:1** 2.1 12.21; 1 Koor. 4.21. **2:3** 2.3 13.10. **2:4** 2.4 7.8; Slənə 20.31; 1 Koor. 16.24. **2:6** 2.6 7.11.

mabətəsəkə a gadəgi tə ci. ⁸ Agi kədiinə nə nyi acii unə, koonə baarii ka ci oo'i, kə uu'yuunə tə ci tanyi.

⁹ Ma nyaahə nyi koonə ləkaləkatəta, kaa nya shii təbətənə tuunə, kaa nya paaratəgi madə agi fanə nuunə wabənaaki ŋga dzalənə tə ci. ¹⁰ Ma əndzə'i, madə kə tifyagyuunə əndəkii putə ŋga sətə dīi ci koonə, nyi maa, ka tifyaginə nə nyi tə ci. Taa mi patə dəbee nya tifyagi, ka putə goonə tifyagi nyi akəŋwacii Aləmasiihu. ¹¹ Ma dīi cii kya də ha'ə, acii ga *Seetanə a upaa rəgwa ŋga saaweenə kaamə. Kə shii amə sətə cii kəya moo dəfanə.

Ghatə baanə ŋga ma'yanə ŋga Bulusə də Tərawasə

¹² Yoo, ma saa'itə mbu'i nyi aa Tərawasə ka waaza Ŋunyi Habara ŋga Aləmasiihu, kə nee nyi kə wunəgi Slandanə rəgwa ŋga də slənə lanə dəvə. ¹³ Amma pooshi ma'yanəki baanə, acii paa nyi lii tə ndzəkəŋunəki Titusə dəvə. Wata nya ba ka əŋji dəvə 'Ta'avəmə', nya madə, nya palə aa Makiduuniya. *

*Jaalanə daciai *Aləmasiihu*

¹⁴ Amma wa əŋjə a kuyirii tə Əntanfe! Ci ca kərə tiinə ka jaalanə taa guci patə putə ŋga ləbənə geenə da Aləmasiihu. Daciai inə əsə cii kəya kukutə dagwa mədədəranə, waatoo waaza Ŋunyi Habara ŋga shiinə tə Aləmasiihu taa

2:7 2.7 Kwal. 3.13. **2:9** 2.9 7.15; 10.6. **2:11** 2.11 1 Piita 5.8. **2:12** 2.12 1 Koor. 16.9. * **2:13** 2.13 1 Tees. 3.1; Titusə: 2 Koor. 7.6,13-14; 8.6,16,23; 12.18; Gal. 2.1,3; 2 Tim. 4.10; Tit. 1.4; Makiduuniya: 7.5; Slənə 20.1.

dama patə. ¹⁵ Weewee ma inə, makə urədyā niinə ətə ci Aləmasiihu a dəzə ka Əntañfə. Mədədəranəkii a təkəgi ahada ənjitə ca upaa əpinə da ənjitə ka rəgwa ŋga zanə patə.

¹⁶ Ma urədyatsa, ma ka ənjitə zii, mada zhinyi ka tii, əntənə əntənətii. Ma ka ənjitə upaa luupaanə əsə, ci nə urədyatə ca vii əpinə. Ya əna, wu dīi nə əndə mbu'i bahə dā maduunə slənətsa? † ¹⁷ Amma ma inə, əntaa makə ŋga hara ənji niinə. Acii ma təya, agi gwazeenə nə tii ka wabənə ŋga Əntañfə də jirakənə. Də gooŋgaanə ciina wabə akəŋwacii Əntañfə. Ci ta'i tiinə, keena ndzaanə ka ənji slənənə ka Aləmasiihu.

3

Ənji slənə ŋga kura aləkawala

¹ Ma dəya, goona nyihə makə mbudənə ciina mbudə neenə na. Pooshi. Ma inə, pooshi nafa ŋga baarii koonə ləkələkətə ŋga slənə geenə koonə shii tiinə. Pooshi nafa ŋga naahənə goonə tə habara ŋga slənə geenə ka hara ənji, makə sətə ci ənjə a dā ka hara ənji əsə. ² Unə də noonə nə nə ləkələkətə ŋga slənə geenə, manaahəkii a ədzəmuunə kaa ənji patə a shii, təya jan̄gatə. ³ Paŋgəranə oo'i, Aləmasiihu ci saakii nyaahə ləkələkətəkii, ca sləkēe dācii inə.

Əntaa naahənə ŋga ciinə ŋga ənda, amma də Ma'yanə ŋga Əntañfə Əndə vii əpinə. Əntaa

2:15 2.15 1 Koor. 1.18. † **2:16** 2.16 wu dīi ...mbu'i bahə ka dā...: 3.5-6. **2:17** 2.17 4.2; Fil. 1.15-17; 1 Tees. 2.3,5,10; 1 Piita 4.11. **3:1** 3.1 5.12; 10.12; Slənə 18.27. **3:2** 3.2 1 Koor. 9.1-2.

ashi matsahə faara əsə, amma asəkə moodəfa
 ɲga əndə shiŋkinə nə ci manaahəkii.

⁴ Ma ciina wabə uushi'iitsə ha'ə, acii mashi-
 ikii niinə akəɲwacii Əntaɲfə daciai Aləmasiihu.

⁵ Əntaa mbu'unə mbu'iinə ka neenə na bahə
 banə oo'i, inə ca dfaada uushi'inə, pooshi. Daciai
 Əntaɲfə nə mbeenə geenə.

⁶ Ci kavə tiinə
 keena ndzaanə mambu'ukii bahə dfa slənə ɲga
 kura aləkawala. Ma kura aləkawalətsa, əntaa
 də manaahə *bariya dfa əɲji, amma də Ma'yanə
 ɲga Əntaɲfə. Acii ma bariya, wə cii kəya kira ka
 əɲja. Amma, ma Ma'yanə ɲga Əntaɲfə, əpinə cii
 kəya vii ka əɲja.

⁷ Yoo, ma bariya ɲga ɲukə, manaahəkii
 ashi matsahu faariinə shi, kə baarii Əntaɲfə
 məghərəvənaakii də bariyatsa, laɲə dərəva
 haɲətə əɲji *Isərayiila tə bariyatsa. Ha'ə maa,
 kə təkuree tii ka tsaamənə tə Muusa acii bərənə
 ɲga kəɲwaciinəkii, wiitsə boo, sətə ca uudəgi
 nə bərənəkii. Kə shii amə, ma bariyatsa, əntənə
 nə muudinəkii. Patə da ha'ə, tə'i məghərəvənə
 davə.

⁸ Makə kə shii amə ha'ə, sakwa
 slənə ɲga Ma'yanə ɲga Əntaɲfə dfa, pooshi
 palee də məghərəvənə kwa? ⁹ Acii mada ka
 kira məghərəvənə nə slənə sətə ca kira əntənə
 ka əɲja, slənə sətə ca kira luupaanə palee də
 məghərəvənə.

¹⁰ Weewee ma ətsə ha'ə, kə
 sha nji da i məghərəvənə. Amma ma ɲga əna,
 pooshi ma'ə shaɲə, acii kə shi məghərəvənə ɲga
 əndə'i ka paleenə ka ci. ¹¹ Acii mada ma sətə ca

3:3 3.3 Shig. 24.12; Irim. 31.33; Əzaki. 36.26. **3:5** 3.5 2.16;
 Rooma 15.18. **3:6** 3.6 Yooh. 6.36; Rooma 7.5-6; 8.2,6,10; 1 Koor.
 11.25. **3:7** 3.7 Shig. 34.29-30. **3:9** 3.9 Rooma 8.2,33; Gal.
 3.10.

uudəgi, tə'i ci da məghərəvənə, sətə pooshi ka uudənə palee də məghərəvənə ka shaŋə.

¹² Makə kə shii inə tə'i ha'ə makə ətsa, ka wabənə niinə yadə ŋgwalənə. ¹³ Əntaa makə ŋga Muusa niinə. Acii ma ca, kə kavə ci gwada aakəŋwaciikii, acii ga ənji Isərayiila a nee ka muudinə ŋga məghərəvəətə ca uudəgi.

¹⁴ Amma kə təkuree tii ka paaratəginə. Ca'ə ənshinə, mada kə janġii tii iirə aləkawaləta, kə ndzaa ci makə gwada akəŋwaciitii. See mada ndzaa əndə ləbə da Aləmasiihu dzəginə gwadakii, əndə a paaratəgi ha'ə. ¹⁵ Taa ənshinə, mada janġii tii bariya ŋga Muusa, wata gwadakii a pa'agi hiimatii. ¹⁶ Amma mada kə zə'ugi əndə aabii Slandana, kə dzəgi gwadakii ətsa. ¹⁷ Ma Slandana, Ma'yanə nə ci. Ma hatə dīi Ma'yanə ŋga Slandana, tə'i dimwaanə davə. ¹⁸ Ma amə patə, pooshi gwada akəŋwacii amə, agi baarə dūunuunə ŋga Slandanə naamə. Ci ca zə'wee kaamə, kaama pusha tə ci, ama tsakə dzənə aakəŋwa də upaa dūunuunə. Ma ətsə patə, slənə ŋga Ma'yanə ŋga Slandana.

4

Waahə gaamə

¹ Acii ha'ə, makə kə shii inə putə ŋga ŋga'aanə ŋga Əntaŋfə keenə ba'avə ci slənətse aacii inə keena slənə, pooshi shishiniinə ka əntənə.

² Ma inə, kə naanagiinə ka slənə sə ŋga

3:13 3.13 Shig. 34.33-35. **3:14** 3.14 Isaa. 6.10. **3:16** 3.16 Shig. 34.34. **3:17** 3.17 Yooh. 8.32,36; Rooma 8.2; Gal. 5.1,13. **3:18** 3.18 4.6; 1 Koor. 2.7. **4:1** 4.1 3.4,6.

ayinē. Pooshi inē ka ɗa jarəwiinē, pooshi inē ka gwazee ka wabənē nga Əntanƒə əsə. Amma paŋgəraŋə ciina wabə gooŋgaanə akəŋwacii Əntanƒə. Nga'ə keenə kaa taa wu a shii oo'i, əŋji gooŋga niinə. ³ Ma Njunyi Habaranə

ciina waaza, maɗa ma'umbee uushi nə ci, ka əŋjitə uugi zanə nə ci ma'umbeekii tanə.

⁴ Ma təya, kə təkuree tii ka vii gooŋga, acii kə əndəgi *Seetanə hiimanyinatii. Ci ɗii təkuree tii ka nee ka bərənə nga Njunyi Habara. Ma habarakii, agyanə ɗuunuunə nga Aləmasiihu. Ci nə pushashinə nga Əntanƒə. *

⁵ Acii ma inə, əntaa neenə nə ciina waaza, amma tə Yeesu Aləmasiihu ciina waaza, oo'i ci nə Slandana; inə neenə əsə, əŋji slənə goonə niinə putə nga Yeesu. ⁶ Əntanƒə bii, "Wa bərənə a bərəgi agi təkunə." Ci əsə kavə bərənaakii kaa ca bərə a moodəfaamə, ca bərə aagi əŋji, ama shii neenə ka ɗuunuunə nga Əntanƒə ca bərə akəŋwacii Aləmasiihu.

⁷ Ma inə, taa ngahi makə uuda niinə pooshi ka ta'avənə ka ənsləginə, patə da ha'ə tə'i inə da wahətsə ashiinə. Ma ətsə patə, ka baariinə oo'i, ma maɗuunə ngeerənə ashiinə, nga Əntanƒə, əntaa neenə. ⁸ Kə cibee əŋji keenə taa ka ngutə rəgwa. Patə da ha'ə, paa tii təŋapaa tiinə. Kə ha'utə əŋji diinə. Patə da ha'ə, pooshi inə bwasee ka kanə geenə nga upaa luupaanə. ⁹ Kə iikə əŋji keenə daawaanə lanə. Patə da ha'ə,

4:2 4.2 2.17; 6.4. **4:3** 4.3 1 Koor. 1.18. * **4:4** 4.4 Seetanə: Yooh. 12.31; Af. 2.2; pushashinə nga Əntanƒə: Kwal. 1.15; Ibər. 1.3. **4:5** 4.5 1.24. **4:6** 4.6 'Wat. 1.3; Isaa. 9.1; 2 Koor. 3.18; 1 Piita 2.9. **4:8** 4.8 1.8; 7.5; 11.23-29.

pooshi Əntaɲfə kagi tiinə. Kə laadapaa ənji tiinə aa panə, amma patə da ha'ə, pooshi əpinə dzəgi ameenə. ¹⁰ Taa guci patə, ha'ə nə ənji ka dā gazhi'waanə ɲga bələnə tiinə makə sətə bəli tii tə Yeesu. Ma dīi inə ma'ə da i əpinə a meenə, kaa əɲjə a shii oo'i, tə'i əpinə ɲga Yeesu ashiinə.

¹¹ Agi ndzaanə geenə patə, taa guci ha'ə niinə ka nee ka wə aagiinə ka putə ɲga Yeesu. Ma dīi ha'ə, kaa əɲjə a shii neenə oo'i, ma shishinə geenə ənə na bəsləgi, tə'i əpinə ɲga Yeesu davə.

¹² Ci ca baarii oo'i, ma wa, ashiinə cii kəya slənə, amma ma əpinə əsə, ashuunə cii kəya dā sləna.

¹³ Tə'i manaahəkii asəkə ləkaləkətə oo'i, “Ma wabi nyi, acii kə vii nyi gooɲga ka Əntaɲfə.” Ha'ə niinə əsə, kə vii inə gooɲga ka ci, ci dīi wabiinə. ¹⁴ Kə shii inə, ma Əntaɲfə, kə madfee ci ka Yeesu Slandanə agi maməətə əɲja. Ha'ə əsə nii kəya madfee keenə, ca fədə taamə doonə, ca kərə aakəɲwacii Yeesu. ¹⁵ Patənə ɲga ətsa, ka putə goonə. Ma Əntaɲfə, agi dzənə nə ci aakəɲwa də dāadā pwapoonaakii ka əɲja. Də ha'ə əsə dzənə ənji aakəɲwa də kuyiriinə tə ci ka dūunətənə də ci.

Ndzaanə agi vii gooɲga

¹⁶ Acii ha'ə, ma inə, pooshi inə ɲgərəgi hi-ima. Taa ɲgahi ma shishiniinə, agi dzənə də saawanə, patə da ha'ə, ma ma'yaniinə, agi tsakə dā ɲgeerənə uusəra patə. ¹⁷ Ma cibəənə

4:10 4.10 1.5; Rooma 6.8; Gal. 6.17; Fil. 3.10-11. **4:11** 4.11 Rooma 8.35-36; 1 Koor. 15.31. **4:12** 4.12 Kwal. 1.24. **4:13** 4.13 Jab. 116.10. **4:14** 4.14 1 Koor. 6.14; Rooma 8.11. **4:15** 4.15 1.5-6,11; 9.11,15. **4:16** 4.16 Af. 3.16.

ciina cibə, pooshi lanə, pooshi ka ta'avənə əsə. Cibəkii na kavə tiinə ka upaa dagwa uushi ətə na ndzaanə ka ca'ə ndəŋwə ndəŋwə, waatoo, ndzaanə ka hakii da Əntanƒə agi duunuunaakii. Ma ətsa, ci palee patə. ¹⁸ Acii ma ina, pooshi inə ka kavə hiima geenə ka uushi'iitə ci ənjə a nee də ginə. Amma ka uushi'iitə pooshi ənji ka neenə də ginə kii inə hiima geenə. Ma uushi'iitə ci ənjə a nee də ginə, pooshi ka ta'avənə. Amma ma uushi'iitə pooshi ənji ka neenə də ginə, tii ca ta'avə ka ca'ə ndəŋwə ndəŋwə.

5

¹ Kə shii amə, madfa kə uulagi shishiinə gaamə ganə a duuniya, kə dəkəpaa Əntanƒə kaamə əndə'i gatə dagya, waatoo ətə datə ci cisaakii, ci na ndzaanə ka ca'ə ndəŋwə ndəŋwə. ² Ma amə da i shishiinə gaamə, agi dfa nə kudəpəshinə taamə ŋga upaa əndə'i shishinə, waatoo ətə ca shi dadagyə, kaama ŋgavə. ³ Acii madfa kə ŋgii amə, pooshi amə ka ndzaanə yadə shishinə ma'ə. ⁴ Ma amə ma'ə da i shishiinə gaamə, agi dfa nə kudəpəshinə taamə. Əntaa uudənə nə əndə pooshi amə ka uudə shishiinə gaamə ŋga duuniya, amma uudənə caama uudə tə ətə ŋga dadagyə, kaama upaa, ama ŋgavə, sətə da i əpinə a jaala agyanə sətə ca bəsləgi. ⁵ Əntanƒə ci saakii hadfatəgi daamə kaama zə'u ha'ə makə ətsa. Ci vii kaamə Ma'yanaakii əsə, kaama shii

4:17 4.17 3.18; Rooma 5.2; 1 Piita 1.6-7. **4:18** 4.18 Rooma 8.25; Ibr. 11.1. **5:1** 5.1 Ayb. 4.21; 2 Piita 1.14. **5:2** 5.2 Rooma 8.23-24. **5:4** 5.4 1 Koor. 15.53-54.

panjəraŋə oo'i, tə'i hara uushi'inə dəkəpaa ci kaamə kifə.

⁶ Acii ha'ə, taa guci patə naamə ka mabanee ma'yanə. Kə shii amə, ma amə ma'ə da i shishiinə gaamə, matəkəkii naamə da Slandana.

⁷ Acii ma ndzaanə caama ndzaanə, əntaa ŋga neenə ka ci də ginə, amma ŋga vii goŋga ka ci.

⁸ Ka mabanee ma'yanə naamə. Gəfə bwasee ka shishiinə gaamə kaama dzə ka ndzaanə da Slandana.

⁹ Acii ha'ə, taa agi ndzaanə gaamə ganə, taa agi ətə na shi aakəŋwa, ma sətə kavaamə aakəŋwa, uufagi səkəkii.

¹⁰ Acii tyasə see a kəŋaamə patə akəŋwacii Aləmasiihu, kaa ca də kaamə gəŋwanə, kaa taa wu a shii upaa sətə dəbee ka ci mbərə mbərə da sətə cii kəya slənə, taa bwayakii, taa ŋunyikii saa'itə ci a duuniya.

Wabənə agyanə ndzaanə ka guviinə ŋga Əntaŋfə

¹¹ Makə dīi ci agi ŋgwalənə niinə acii Slan-dana, putakii ha'ə ciina də gazhi'waanə ŋga baariinə ka ənja agyanəkii. Kə shii Əntaŋfə tiinə panjəraŋə. Ma nə nyi ka nəhənə əsə, kə shii unə tə nyi asəkə moodəfuunə.

¹² Ma bii nyi ətsə ha'ə, əntaa haŋətənə ciina haŋətə niinə, amma rəgwa ciina baarii koonə, koonə cakərə'i akəŋwacii ənjitə ca dzaana tiinə, koonə shii mbee ka ənəpaaginə ka tii. Acii ma təya,

5:5 5.5 1.22. **5:7** 5.7 1 Koor. 13.12; 1 Piita 1.8-9. **5:8** 5.8 Fil. 1.23. **5:9** 5.9 Kwal. 1.10; 1 Tees. 4.1. **5:10** 5.10 11.15; Isaa. 2.12; Dan. 7.9-10; 12.2; Slənə 17.31; Rooma 2.6; 1 Koor. 3.13-15; 4.5; Fil. 3.19; 2 Tees. 1.7-10. **5:11** 5.11 4.2; 6.4; 1 Koor. 9.22.

agi cakərə'inə nə tii putə nga dagwaanə nga shiginə nga ənda, təya bwasee ka tsaamə sətə a ədzəməkii. ¹³ Madə dīikənə ciina dīikə, ka Əntanfə ciina dīikə. Madə ka rəgwakii ciina də ha'ə əsə, yoo, ka putə goonə ciina də ha'ə. ¹⁴ Uudənə nga Aləmasiihu ca də nwanjuunə agyaniinə, acii kə paaratəgiinə oo'i, ci əŋki ka putə nga ənji patə. Acii ha'ə, ləbə nə ənji patə agi əntənaakii. ¹⁵ Ma əŋki Aləmasiihu ka putə nga patənə nga ənja, acii ga ənjə a ndzaanə shitə ha'ə makə sətə kadeesəkə ka tii. Amma kaa təya ndzaanə ka nga Aləmasiihu, acii ka putatii əŋki ci, Əntanfə a madəe ka ci agi maməətə ənja.

¹⁶ Ndzaənə ka saa'ina, pooshi inə ka tsaamənə taa tə wu putə nga shiginaakii. Taa nğahi kə shi nya caamə tə Aləmasiihu ha'ə, amma pooshi nyi agi tsaamənə tə ci ha'ə ma'ə. ¹⁷ Taa wu patə libə da Aləmasiihu, kura taganə nə ci ətsa. Kə dzəgi iirəkii, kurakii nə ci ətsa. ¹⁸ Ətsə patə, dəfanə nga Əntanfə. Ci zhi'wee kaamə, kaama ndzaanə ka guviinəkii dacia Aləmasiihu, ca vii kaamə slənə nga baabənə ka hara ənja, kaa təya ndzaanə ka guviinəkii əsə. ¹⁹ Ma wabənə geenə, ci nə: agi zhi'weenə nə Əntanfə ka patənə nga ənji shiŋkinə ka guviinəkii dacia Aləmasiihu. Paa ci ka kəsəpaa 'waslyakənatii a ədzəməkii. Ca ba'avə wabənaakii acii inə, keena waaza ka ənja,

5:12 5.12 1.14; 3.1. **5:14** 5.14 Yooh. 17.23; Rooma 8.35; Gal. 2.20; Af. 3.19; 5.2,25; 1 Yooh. 3.16. **5:15** 5.15 Rooma 6.3-4; 7.4; 14.7-9. **5:17** 5.17 Isaa. 43.19; Rooma 6.4; Gal. 6.15; Af. 4.24; Səniinə 21.5. **5:18** 5.18 Rooma 5.10.

kaa tɔya ndzaanɔ ka guviinɛkii. ²⁰ Acii ha'ɔ, madɔbama nɔga Alɔmasiihu niinɔ. Ɖntanɔfɔ ca ɔfa wabɔnaakii daccii inɔ. Agi kɛdiinɔ niinɔ acii unɔ ka madɔbama nɔga Alɔmasiihu, zɔ'umɔ, koonaa ndzaanɔ ka guviinɔ nɔga Ɖntanɔfɔ. ²¹ Ma Alɔmasiihu, paa ci shii 'waslyakɛnɔ, ammaa kɛ kavɔ Ɖntanɔfɔ tɛ ci kaa ca lɔbɔ daamɔ agi 'waslyakɛnɔ gaamɔ. Ma ɔdii ci ha'ɔ, kaama shii ndzaanɔ agi goonɔgaanɔ nɔga Ɖntanɔfɔ daga lɔbɔnɔ gaamɔ da Alɔmasiihu.

6

¹ Ma agi slɛnɔ geenɔ ka hakii da Ɖntanɔfɔ, agi kɛdiinɔ niinɔ acii unɔ ɛnɔ ɔdii Ɖntanɔfɔ koonɔ pwapoonɔ, goona saawee ka pwapoonɛkii.

² Wiinɔ sɛtɔ bii Ɖntanɔfɔ:

“Mada kɛ mbu'ya saa'yaaki nɔga fanɔ tuunɔ, agi fanɔ nɛ nyi tuunɔ.

Mada kɛ mbu'ya uusɛra nɔga luupaanɔ tuunɔ, agi tsakɛnɔ nɛ nyi tuunɔ.”

Fatɛmɔ! Ɖnɔ nɛ saa'i nɔga luu viinɔ nɔga Ɖntanɔfɔ; ɛnshinɔ nɛ uusɛra nɔga luupaanɔ!

³ Pooshi inɔ ka uudɛnɔ kaa taa wu a idɔpaa uushi agi slɛnɔ geenɔ. Acii ha'ɔ, pooshi inɔ ka ɔfavɔ sɛtɔ ca kavɔ ɛndɔ ka pu'unɔ agi ndzaanaakii akɔnwaccii Ɖntanɔfɔ. ⁴ Ammaa taa mi patɔ ciina ɔfa, agi baarii niinɔ oo'i, ɛnji slɛnɔ nɔga Ɖntanɔfɔ niinɔ, dɔ sɔ'watɔ cibɛnyinɔ, da dɔ sɔ'watɔ madzawɔ uushi'inɔ kama kama.

5:19 5.19 Rooma 3.24-26; Kwal. 1.20. **5:20** 5.20 Mat. 10.40; Isaa. 52.7. **5:21** 5.21 Yooh. 8.46; Rooma 8.3; 1 Koor. 1.30; Gal. 3.13; Ibɛr. 4.15. **6:1** 6.1 Rooma 5.2; 1 Koor. 15.10. **6:2** 6.2 Isaa. 49.8; Luka 4.19-21. **6:4** 6.4 4.2.

⁵ Kə fəsli ənji tiinə, ənjə a pa'əgi tiinə, ənjə a daada keenə mabizhinə, kə slənyiinə palee ka ngeerii inə, ina baanə yadə njunyinə agiinə, yadə zəmə ameenə əsə.

⁶ Dagi laabanə nğa moodəfiinə, da shiinə geenə, da sə'watənə geenə, da nğa'əənə geenə baarii inə neenə nə oo'i, ənji slənə nğa Əntanfø niinə. Ma ətsə patə, dagi Malaaba Ma'yanə da uudənə geenə nğa goonğa.

⁷ Kə baarii inə ha'ə dagi wabənə geenə agyanə goonğaənə da dagi ngeerənə nğa Əntanfø. Ndzaanə geenə ka ənji goonğa nə sə nğa paginə geenə. Də ci luupaa niinə neenə nə əsə.

⁸ Kə dʉunətə ənji tiinə, ənjə a bərapaa tiinə əsə. Kə dzaanii ənji tiinə, ənjə a dəla diinə əsə. Kə nğirə ənji tiinə ka majirakinə, patə da ha'ə ənji goonğa niinə.

⁹ Kə dʉi ənji makə pooshi tii shii tiinə, patə da ha'ə kə shii ənji tiinə də nğa'ə. Kə dʉi makə maməətəkii niinə, amma waniinə ma'ə da i əpinə ameenə. Kə jalə ənji tiinə, amma pooshi ənji bəələgi tiinə.

¹⁰ Kə difə səkiinə a bəzə, amma taa guci patə agi moodasəkə niinə. Maaghiinə niinə, amma agi dʉatənə niinə tə ənji lanə ka ənji waha. Pooshi uushi acii inə, amma neenə nə patənə nğa uushi'inə. *

¹¹ Ənji Koorintiya, panğəranə wabiinə koonə, pooshi inə umbee koonə ka taa mi a moodəfiinə.

¹² Də ədzəmə rənwə nğiriinə tuunə. Amma ma

6:5 6.5-10 11.23-29. **6:6** 6.6 8.24; Rooma 12.9; 1 Koor. 13.4-7; Gal. 5.22-23; 1 Tim. 4.12. **6:7** 6.7 10.4-5; Rooma 13.12; 1 Koor. 2.4. **6:9** 6.9 4.10. * **6:10** 6.10 moodasəka: 7.4; Rooma 5.3; 12.12; maaghiinə da ənji waha: 8.9; Fil. 2.17; 4.12-13; 1 Tees. 1.6.

unə, kə umbee unə keenə ka sətə a moodəfuunə.
 13 Wanyinə ka kədiinə acii unə makə man-
 jeevənaaki. Tuutəta'ə, baariimə keenə uudənə
 goonə noonə əsə.

**Yi nga Əntanfə nuunə*

14 Goona ndzaashi da ənji ghatə vii goonğa ka
 Yeesu. Ma ətsa, pooshi ka danə. Iitiitə sanə
 ndzaashinə goonğaənə da məzaana? Iitiitə əsə
 ndzaashinə bərənə da təkuna? 15 Mi sanə
 nə haala nga Aləmasiihu da Seetana? Mi sanə
 nə sətə libə də əndə nə'unə da əndə ghatə vii
 goonğa? 16 Ngutə nga'əənə sanə nəndə ahada
 yi nga Əntanfə da kuvə uuləma? Acii ma amə, yi
 nga Əntanfə Əndə vii əpinə naamə! Makə sətə
 bii Əntanfə ci saakii,

“Ka ndzaanə nə nyi ka yi rənjwə da ənjaaki,
 ka ndzaanə nə nyi ahadatii əsə, nyi nə
 Əntanfəwatii.

Tii əsə, ka ndzaanə nə tii ka ənjaaki.”

17 Acii ha'ə kə bii Slandanə ka tii,

“Shigimə ahadatii, goona ndzaanə ka hakii,
 goona təbətə sətə əntaa malaabakii kaa nya luu
 tuunə.

18 Ma nya, ka ndzaanə nə nyi ka Dəsənuunə,

una ndzaanə ka manjeevənaaki.

Nyi Slandanə Əndə baawəfa wabi ha'ə.”

6:13 6.13 1 Koor. 4.14. **6:14** 6.14-16 1 Koor. 6.9-13; 10.21;
 Af. 5.5-11. **6:16** 6.16 Leew. 26.12; Irim. 32.38; Əzaki. 37.27; 1
 Koor. 3.16. **6:17** 6.17 Isaa. 52.11; Səniinə 18.4. **6:18** 6.18 2
 Sam. 7.14; Isaa. 43.6; Am. 4.13; Səniinə 11.17.

7

¹ Kadashinyinaaki, makə dīi ci kə dīi Əntanfə kaamə aləkawalənyitə ha'ə, bwasee amə ka slənə uushi'iitə ca geegi ka shishinaamə da əpinə gaamə ma'ajjinəkii, ama ndzaanə malaabakii. Vigyaamə naamə nə ka Əntanfə patə, ama ngwalə tə ci.

Moodasəka nga Bulusə

² Baariimə keenə uudənə goonə. Pooshi inə dīi bwaya uushi ka taa wu, pooshi inə saawee ka vii goonga nga taa wu, pooshi inə gəpətə də uushi nga taa wu əsə. ³ Ma bii nyi ətsə ha'ə, əntaa wazənə cii kya wazə koonə. Acii kə shi nya bii oo'i, asəkə moodəfiinə nuunə. Ka hakii naamə taa agi əntənə taa agi ndzaanə da əpinə amaamə. ⁴ Kə shii nyi tuunə furəŋə. Sə nga dəlaginaaki nuunə. Agi sa cibənə caama sa patə, mabaneekii nə ma'yanəki. Ka maŋushinə nə nyi uusera patə.

⁵ Taa saa'itə mbu'iinə aa Makiduuniya maa, pooshi inə upaa əpisəka. Taa dama zə'ugiinə patə, ha'ə nə ənji agi cibeənə keenə, taa daama patə mabizhinə. Ma asəkə ədzəmiinə əsə, ngwalənə. ⁶ Amma ma Əntanfə Əndə banee ka ma'yanə nga əndətə lədfəgi ma'yanəkii, kə banee ci ka ma'yaniinə də shinə nga Titusə. * ⁷ Əntaa wata shinaakii tanə banee ka ma'yaniinə, amma da i wabəənə shi amakii keenə, waatoo makə sətə cakuunə vii ka ci ngeerənə aa moodəfəkii. Kə bii ci keenə makə

7:1 7.1 1 Yooh. 3.3. **7:2** 7.2 6.13; 12.17. **7:3** 7.3 6.11; Fil. 1.7. **7:4** 7.4 6.10. **7:5** 7.5 2.13; 4.8. * **7:6** 7.6 1.3-4; Titusə: 2.13.

sətə dīi kudəpəshinə tuunə ɲga neenə ka nyi, da makə sətə kiwuunə anəki, da makə sətə dīi unə aniya ɲga luunə də nyi əsə. Ma əndzə'i kamə, agi tsakə də maɲushinə nə nyi.

⁸ Ma ləkələkətətə nyaahə nyi koonə, kə bəzee nyi ka səkuunə də ci. Amma ma nyi, pooshi nyi dīi wakadakinə ɲga naahənə koonə ha'ə. Makə fii nyi, kə bəzhi səkuunə, kə mwayi nyi də wakadakinə. Amma ma bəzəsəkə goonə, ɲga uundzə saa'i. ⁹ Ma əndzə'i, paa nyi ma'ə ka də wakadakinə ɲga naahə ləkələkətətə, ka moodasəkə nə nyi. Əntaa moodasəkə ɲga bəzee ka səkuunə cii kya də, amma putə ɲga baanə goonə ka Əntaɲfə, acii kə kavə bəzənə ɲga səkuunə tuunə koonə baanə ka ci. Ma bəzənə ɲga səkuunə, də shiinə ɲga Əntaɲfə. Acii ha'ə, pooshi inə dəvə koonə ana. ¹⁰ Acii ma mabətəsəkə də shiinə ɲga Əntaɲfə, ci ca kavə əndə kaa ca hadatəgi də naakii na, ca kira luupaanə. Pooshi əndə əsə ca də wakadakinə ɲga tsarə mabətəsəkətsa. Amma ma mabətəsəkə ɲga əndə shiɲkinə saakii, ci ca kira əntənə ɲga ca'ə ndəɲwə ndəɲwə. ¹¹ Neemə ka sətə dīi Əntaɲfə də mabətəsəkətə goonə! Kə kavə ci tuunə ka də kudəpəshinə ɲga baginə; kə bəzhi səkuunə putə ɲga sətə slənyi; una ɲgwələgi acii sətə na slənə aakəɲwa; kə dəvə mabətəsəkəkii koonə kudəpəshinə ɲga neenə ka nyi; kə dəvə ci koonə kudəpəshinə ɲga luunə də nyi əsə, una dzalə əndətə dīi bwaya bwayaanə. Agi ətsə patə, kə baarii unə oo'i, pooshi moonə agi sətə slənyi.

¹² Ma saa'itē nyaahē nyi koonē ləkələkātətə, əntaa agyanē əndətə dīi bwaya bwayaanē taa əndətə dīi ənji ka ci bwaya bwayaanē nyaahē nyi. Amma kaa nya shii baariinē koonē akəŋwacii Əntan̄fə oo'i, agi nəhənə nuunə tiinə.

¹³ Acii ha'ə kə baa ma'yaniinē.

Tsan̄ə da baanē ŋga ma'yaniinē əsə, ca'ə əndzə'i kə cakiinē da maŋushinē putə ŋga moodasəkə ŋga Titusə, acii kə banee unə ka ma'yanəkii, unə patə. ¹⁴ Kə dəliigi nyi duunə ka ci. Ma unə əsə, pooshi unə dəvə ka nyi ayinē. Uusəra patə goon̄ga ŋjiina wabə koonə. Ha'ə əsə, ma dəlaatə ŋjiina dəlagi duunə ka Titusə, goon̄ga. ¹⁵ Acii ha'ə, ma uudənaakii tuunə, kə cakə də ŋgeerənə. Acii agi buurətənə nə ci makə sətə dīi unə aniya ŋga luunə tə ci aahoonə, una banee ka han̄kala goonə ka fa sətə cii kəya ba koonə. ¹⁶ Ka maŋushinə nə nyi ka shaŋə acii agyuunə nə hiimaaki patə.

8

Viinə ŋga ənji nə'unə də patənə ŋga ŋgeerənə

¹ Ndzəkəŋushi'inəkya, ŋga'ə ka nyi una shii makə sətə dīi Əntan̄fə pwapoonaakii asəkə Ikəliisiyanyinə ŋga Makiduuniya. ² Taa ŋgahi kə lii cibənyinə tə tii kama kama, maaghiinə nə tii əsə, patə da ha'ə, ka moodasəkə nə tii uusəra patə. Ci kavə tə tii ka ndzaanə ŋga ciinətii fitə ka viinə. ³ Ma ətsa, ka seedanə nə nyi oo'i, kə vii tii də patənə ŋga ŋgeeritii.

Ha'ə maa, kə palee ka sətə dəbee təya vii. Də moonatii satii vii tii makə sətə kadeesəkə ka tii. ⁴ Tii satii kədii acii inə kaa təya upaa rəgwa nga tsakənə tə ənji nga Əntanƒə də Yahudiya. ⁵ Ma ətsa, kə palee ka sətə shiina kii niinə davə! Nga təkəŋwanə, kə vii tii natii nə ka Slandana, təya vii keenə nətii əsə də moonə nga Əntanƒə. ⁶ Ci dɪi kədii inə tə Titusə, kaa ca dzə aakəŋwa də slənətsə njanə ci ahadoonə, ca tsakə tuunə koonə mbu'utəgi də maduunə slənətsə akəŋwacii unə noonə əsə. * ⁷ Agi patənə nga slənə ka Əntanƒə aakəŋwa nuunə ka hara ənji nə'unə. Agi vii goonɔa goonə, agi wabənə goonə, agi shii goonɔaanə goonə, agi ɔa kudəpəshinə goonə nga tsakə ənja, da agi uudənə goonə tiinə, ətsə patə aakəŋwa nuunə. Acii ha'ə, nga'ə keenə mada gyuunə aakəŋwa ha'ə makə ətsa agi maduunə slənətsə akəŋwacii unə əsə.

⁸ Əntaa banə cii kya ba koonə makə bariya. Amma baariinə cii kya moo baariinə koonə makə sətə ci kudəpəshinə a ɔa tə hara ənji kaa təya tsakə ənja. Nga'ə ka nyi nya shii taa tantanyinə nə uudənə goonə. ⁹ Kə shii unə pwapoonə nga Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu. Taa ngahi əndə wahə nə ci, patə da ha'ə kə geegi ci ka nəkii ka maagha. Ma dɪi ci ha'ə, ka putə goonə, koonə shii ndzaanə ka ənji waha dagi geegi ka nəkii ka maagha.

¹⁰ Ma agi wabəətsa, wiinə wabənaaki: ka ɔanə nga'ə mada kə uudəpaa unə əndzə'i tə sətə

* **8:6** 8.6 Titusə: 2.13. **8:7** 8.7 1 Koor. 1.5; 16.1-3,24; Gal. 6.10.
8:9 8.9 Mat. 8.20; Fil. 2.6-7.

njanjuunə dəŋku. Acii unə nə təkəŋwanə ŋga ənjitə dʒii aniya, una ɗatə slənəkii əsə. ¹¹ Acii ha'ə, uudəpaamə slənəkii də tsarə ŋga aniyatse njanjuunə də patənə ŋga ŋgeerii unə, viimə də sətə upaa unə. ¹² Acii maɗa tə'i əndə da aniya ŋga viinə, ca vii sətə upaa ci də patənə ŋga ŋgeeriikii, ka kaɗeesəkənə ka Əntaŋfə nə viinaakii. Pooshi Əntaŋfə mwayi əndə a vii sətə paa ci da ci. ¹³⁻¹⁴ Əntaa banə cii kya ba oo'i, wa viinə a galee anə hara ənji, unə əsə, ənjə a kaanə koonə 'yapə unə daanuunə. Pooshi. Amma ma ŋga əna, makə dʒii ci tə'i laŋə acii unə, ŋga'ə maɗa kə cakuunə tə ənjitə pooshi uushi aciitii. Maɗa zhi'wa saa'itə pooshi uushi acii unə, una moo tsakənə tuunə, maɗa tə'i laŋə aciitii, ka tsakənə nə tii tuunə natii. Də ha'ə tsakəshinuunə mbərə mbərə. ¹⁵ Tə'i manaahəkii asəkə malaaba ləkələkətə oo'i, “Ma əndətə dzatəgi laŋə, pooshi gaɗəgi ka shaŋə. Ma əndətə dzatəgi gi'u əsə, pooshi əki ka shaŋə.”

Titusə da guvii-slənaakii

¹⁶ Kuyirii amə tə Əntaŋfə, acii ci kavə tə Titusə kaa ca tsakə tuunə də əɗzəmə rəŋwə makə sətə kavə ci tiinə əsə. ¹⁷ Acii əntaa wata də ətə bii inə ka ci cii kəya slənəgi, amma agi ɗanə nə kudəpəshinə tə ci ŋga tsakənə tuunə. Agi moonakii cii kəya dzə aahoonə. ¹⁸ Waniitse ka sləkeenə ka əndə'i ndzəkəŋushi'inaamə at-sakii. Ma ca, agi dəlaginə nə ənji də ci asəkə Ikəliisiyanyinə patə putə ŋga mbee ka waaza Njunyi Habara ka ənja. ¹⁹ Tsaŋə da ətsa, kə ta'i

8:10 8.10 1 Koor. 7.25. **8:12** 8.12 Mar. 12.43. **8:15** 8.15 Shig. 16.18.

Ikəliisiyanyinə tə ci kaa ca dzəədzə deenə agi maduunə slənənə akəŋwacii inə. Ma slənəna, kaa ənji dʉunətə də Slandanə ciina dfa, ina baarii oo'i, kə mwayi inə tsakənə tə ənjitə pooshi uushi aciitii.

²⁰ Ma viinə ənə vii ənji aacii inə də patənə ŋga ŋgeerənə, pooshi inə ka uudənə ənjə a idəpaa uushi ašhiinə agikii. ²¹ Ma nə hiima geenə, kə mwayi inə dfa uushi də rəgwakii akəŋwacii ənja, əntaa wata akəŋwacii Slan-dana. ²² Acii ha'ə, waniitə ka sləkeenə ka əndə'i ndzəkəŋushi'inaamə atsatii. Ma ca, kə təbiinə tə ci laŋə, ina paaratəgi oo'i, tə'i kudəpəshinə ŋga tsakə ənji a moodəfəkii taa guci patə. Ma ci əsə, mashiikii nuunə aciikii. Acii ha'ə, kə cakə kudəpəshinə dfanə tə ci ŋga tsakənə tuunə. ²³ Ma Titusə, rəŋwə niinə da ci, guva-slənaaki əsə agi slənənə koonə. Ma hara ndzəkəŋushi'inaamə ətsə gi tii da ci, ka madəbama ŋga Ikəliisiyanyinə gi tii, agi kira dʉunuunə ka Aləmasiihu nə tii. † ²⁴ Baariimə ka tii uudənə goonə kaa Ikəliisiyanyinə a fa habara goonə, təya shii oo'i, ma dəlaanə ciina dəla duunə, ha'ə tanyi.

9

Viinə ka tsakənə də ənji ŋga Əntanfə

¹ Ma agyanə viinə ka tsakənə də ənji ŋga Əntanfə də Yahudiya, pooshi nafa ŋga tsakə naahənə koonə agyanəkii ma'ə. ² Acii kə shii nyi tə'i kudəpəshinə ŋga tsakənə tə ənji

† **8:23** 8.23 Titusə: 2.13. **8:24** 8.24 7.14; 8.7-8. **9:1** 9.1 8.1-4.

a moodəfuunə. Putakii dəlii nyi duunə əsə ka ənji Makiduuniya. Əŋki nyi ka tii, “Ma ənji nə'unə anə hanyinə ŋga Akaya, matasəkakii nə tii daga dənku kaa təya tsakə tə ənja.” Kə madfee kudəpəshinə goonə ka natii, acii laŋə nə tii ka moo viinə. ³ Acii ha'ə, wanyinə ka sləkeenə ka ndzəkəŋushi'inaamə aahoonə, acii ga dəlaginə geenə duunə agi haalatsə a ndzaanə ka uushi zabə; amma koonə ndzaanə matasəkakii makə sətə bii nyi ka tii. ⁴ Madfa kə mbu'iinə da hara ənji nə'unə də Makiduuniya aahoonə, təya dzə ka lapaanə pooshi viinə goonə matasəkakii, ka dənə nə ayinə tə nyi, acii kə bii nyi ka tii, kə shii nyi tuunə furəŋə! Unə maa, ka dənə nə ayinə tuunə ka shaŋə. ⁵ Ci dīi nyi hiima ŋga banə ka ndzəkəŋushi'iitsa, kaa təya takəŋwa ka nyi zəku'i, taabu'u nii kya dzə, una tasəka aakəŋwa makə sətə bii unə, ca ndzaanə matsəkəkii saa'itə nii kya mbu'u. Ci əsə na baarii oo'i, də moonə goonə cuuna vii, əntaa tyasə.

⁶ Buurətəmə oo'i, ma əndətə ləgii slikərənə laŋə, ka upaanə nə ci cifanə laŋə. Ma əndətə ləgii gi'u əsə, gi'u upaanəkii cifanə. ⁷ Taa wu patə, kə dəbee ca vii makə sətə kadeesəkə ka ci, əntaa də mabətəsəka taa kavənə tə ci tyasə ka viinə. Acii əndətə ca vii də moodfasəkə ca kadeesəkə ka əntaŋfə. ⁸ Tə'i əntaŋfə da baawəda ŋga viinə koonə palee ka ətə cuuna moo, kaa sətə dəbee una upaa a ndzaanə acii unə taa guci patə. Ka upaanə nuunə laŋə koonə dā də taa ŋgutə tsarə ŋga ŋunyi sləna.

⁹ Ma ḡunyi ənda, kə ndzaa ci makə sətə dʒii manaahəkii asəkə malaaba ləkaləkətə ətə bii ci,

“Kə vii ci də moodəfə rəḡwə ka maaghiinə.

ḡga ca'ə ndəḡwə ndəḡwə nə ḡga'ənaakii.”

¹⁰ Ma Əntaḡfə, ci ca vii slikərənə ka əndə ka ləganə, ca vii ka ci zəmə ka adənə. Acii ha'ə, ka viinə nə ci koonə uushi'inə, ca siitəgi koonə. Ma viinə goonə də patənə ḡga ḡgeerənə, tə'i bwatyakii. ¹¹ Taa guci patə, ka dʒatənə nə ci tuunə ka ənji waha, koonə shii viinə də moodəfə rəḡwə uusəra patə, kaa ənji laḡə a kuyirii tə Əntaḡfə putə ḡga viinə goonə ənə ci təya upaa acii inə. ¹² Acii ma viitə vii unə, əntaa wata ka ki'i haaja ḡga ənji nə'unə tanə, amma agi kavənə nə ci tə ənji laḡə ka kuyiriinə tə Əntaḡfə.

¹³ Acii ma slənətsə goonə, ci ca baarii vii goonḡa goonə. Ka dələnə nə ənji də Əntaḡfə əsə, acii kə baarii unə oo'i, kə luuvuunə ḡunyi Habara agyanə Aləmasiihu. Ka dələnə nə tii də ci əsə putə ḡga viitə vii unə də moodəfə rəḡwə ka tii da ka hara ənja. ¹⁴ Ka dʒanə nə tii kudəpəshinə ḡga neenə koonə, təya dʒa də'wa ka putə goonə, putə ḡga maləḡə pwapoonə ətə ci Əntaḡfə a dʒa koonə. ¹⁵ Kuyirii amə tə Əntaḡfə putə ḡga viinaakii kaamə, waatoo viitə pooshi ənji ka mbee ka wabənə putsəkə də ma.

10

Wabənə ḡga Bulusə agyanə baawədatə vii

9:9 9.9 Jab. 112.9. **9:10** 9.10 Isaa. 55.10; Hoos. 10.12. **9:11** 9.11 1.11; 4.15. **9:15** 9.15 9.11.

Əntanfə ka ci

¹ Nyi Bulusə nyi saaki ca kədii acii unə. Agi banə nə ənji, madfa nyi ahadoonə nya banee ka nəki, ma nyi pooshi ahadoonə əsə, iza'u nə nyi anuunə. Putə nga banee ka nə nga *Aləmasiihu da nga'ənaakii, ² agi kədiinə nə nyi acii unə, goona kavə tə nyi kaa nya ndzaanə iza'u, nyi kə gi aahadoonə. Acii kə shii nyi weewee, ma ənjitə ca hiima oo'i, slənə nga *duuniya ciina da, ka lanə nə nyi ka tii nguruunə. ³ Goonga a duuniya niinə. Amma, ma paatə ciina pa, əntaa makə nga duuniya ciina pa. ⁴ Ma uushi'inə nga paginə geenə əsə, əntaa makə nga duuniya. Ma neenə, ətə ci Əntanfə a vii. Də ci ciina jaala agyanə ənji daawaanə, ama jaala agyanə ənji daada mabizhinə ⁵ da agyanə ənjitə ca zhi'wee ka han'kala nga ənja acii ga təya shii tə Əntanfə; ama zhi'wee ka hiima nga ənji kaa təya fa tə Aləmasiihu. ⁶ Madfa kə mbu'utəgyuunə də fanə goonə tə Əntanfə, ma əndətə pooshi ka fanə, matasəkakii niinə ka dzalənə tə ci.

⁷ Tsaamətəmə nga'ə agyanə sətse ca da ahadoonə. Tə'i hara ənji ca ba oo'i, nga Aləmasiihu nə tii. Wa təya tsakə buurətənə nga'ə. Makə sətə ngirə tii natii nə oo'i, nga Aləmasiihu nə tii, inə maa, ha'ə niinə.

⁸ Taa kə dəliigi nyi də baawədanə vii Slandanə keenə, pooshi ayinə ka danə tə nyi shanə. Ma baawədatse, baawəda nga ghenənə duunə

10:1 10.1-18 1 Koor. 9.3. **10:1** 10.1 10.10; 1 Koor. 2.3. **10:2** 10.2 13.10; 1 Koor. 13.2. **10:4** 10.4 6.7; Roma 13.12; Af. 6.13-17. **10:5** 10.5 Isaa. 2.12-17. **10:6** 10.6 2.9. **10:7** 10.7 1 Koor. 1.12.

aakəŋwa, əntaa ŋga ənyanə duunə aaba'ə.
⁹ Ga ənjə a nee ka ətsə makə ŋgwaleenə cii kya ŋgwalee koonə də ləkaləkətənyinaaki. ¹⁰ Ka banə nə hara ənji oo'i, 'Ma ləkaləkətə ŋga Bulusə, iza'u. Amma ma shi ci də naaki na, mantəkii nə shishinəkii, paa ci mbee ka wabənə əsə.' ¹¹ Ma tsarə ŋga ənjitsa, wa təya paaratəgi oo'i, ma sətə ciina wabə asəkə ləkaləkətə, ka dfanə niinə inə gatə ahadoonə.

¹² Ma təya, agi hanjətənə nə tii natii na. Kə dəbee ina mbərənə mbərətə də neenə nə da tii kwa? Agi ŋgərənə nə tii duunuunatii, təya nee makə tii palee patə. Ma ətsa, mabaanə. Pooshi tii shii taa mi.

¹³ Ma ina, pooshi dəla də neenə na ka pitəginə aa bilə. Amma ka dfanə niinə ca'ə ka hatə dəkəpaa Əntanjə keenə, ca mbu'u ca'ə ka slənətsə ciina dfa ahadoonə. ¹⁴ Makə dīi ci asəkə hatə dəkəpaa Əntanjə keenə nuuna, makə giinə aahoonə ka kira koonə Njunyi Habara agyanə Aləmasiihu, pooshi inə pitəgi hatə dəkəpaa Əntanjə keenə. ¹⁵ Pooshi inə ka dəlāgi də neenə nə putə ŋga slənətə ci hara ənjə a dfa, pooshi inə ka pitəgi hatə dəkəpaa Əntanjə keenə. Amma ma sətə ciina moo, wa vii goonja goonə a gərə aakəŋwa aakəŋwa, kaa hatə dəkəpaa Əntanjə keenə a tsakə bwanjənə, ¹⁶ ina mbee ka dzənə ka hara hanyinə aakəŋwa ka waaza Njunyi Habara, acii geena dəliigi də neenə nə putə ŋga slənə ŋga hara ənji ka hatə

dəkəpaa Əntaŋfə ka tii. ¹⁷Tə'i manaahəkii asəkə malaaba ləkələkatə oo'i, "Ma əndətə ca moo dəlaginə, wa ca dəlagi də Slandana tanə." ¹⁸Ma əndətə ca dəlagi də naakii na, pooshi Əntaŋfə ka luuvənə tə ci, see tə əndətə ci Slandanə a dəlagi də ci.

11

Bulusə da majirakinə ŋga masləkee ənja

¹Ma nə nyi ka nəhənə, ka sə'wanə nuunə tə nyi, nya diikə gi'u. Tuutəta'ə, sə'wamə tə nyi ha'ə. ²Agi sərəhənə nə nyi agyanuunə putə ŋga Əntaŋfə, acii kə vii nyi tuunə ka *Aləmasiihu makə sətə ci ənjə a vii malaaba maɖanə ka ŋgurii rəŋwə dyaŋə. ³Ŋgwaliiki acii ga sətə slənyi də Hawa a slənyi duunə noonə. Ma Hawa, kə gəpətə rəhunə də ki də cicirənaakii. Ha'ə nuunə əsə. Ŋgwaliiki acii ga hiima goonə a ŋusləgi asəkə matahu rəgwa, una təkuree ka vii gooŋga ka Aləmasiihu. ⁴Acii kə fii nyi kə kapaa unə rəgwa ka əndə'i əndə ca waaza koonə əndə'i uushi agyanə Yeesu bwəsə ka ətə waazii inə koonə, kə liwuunə əndə'i Ma'yanə tsəŋə bwəsə ka ətə shuunə liwu, kə liwuunə əndə'i habara tsəŋə bwəsə ka Ŋnyu Habaratə liwuunə.

⁵Ma cii kya nəhə kamə, pooshi nyi əki ka ənjitə cuuna nəhə makə matahu masləkee ənji nə tii. ⁶Taa paa nyi mbee ka wabənə, amma tə'i shiinə anəki makə sətə sənəavə nyi ka baariinə

10:17 10.17 Irim. 9.22-23; 1 Koor. 1.31. **10:18** 10.18 1 Koor. 4.4-5. **11:2** 11.2 Af. 5.25-27. **11:3** 11.3 'Wat. 3.1-5,13. **11:4** 11.4 Gal. 1.8-9. **11:5** 11.5 12.11; 1 Koor. 15.10; Gal. 2.6,9.

koonə taa ɲgutə saa'i patə, taa agi ɲgutə uushi patə əsə.

⁷ Ya saɲa, kə dɪi nyi 'waslyakəənə makə həətəpaa nyi naaki nə kaa nya shii duunətə duunə kwa? Acii kə waazii nyi koonə ɲunyi Habara ɲga Əntaɲfə ɲga zaβə yadə luu taa mi acii unə. ⁸ Kə liwə nyi kwaba acii hara Ikəliisiyanyinə, nya slənə ahadoonə. Ma ətsə kamə, ka banə nə nyi makə kə gəpətə nyi də uushi aciitii kaa nya shii tsakənə duunə. ⁹ Ma saa'itə nyi ahadoonə, kə mwayi nyi tsakənə tə nyi də kwaba, amma paa nyi fitinii tuunə koona vii ka nyi. Kə shi hara ndzəkəɲushi'inə gaamə də Makiduuniya, kə vii tii ka nyi patənə ɲga sətə cii kya moo. Paa nyi fitinii tuunə shanə. Paa nyi ka d'anə ha'ə boo ɲga əna taa aakəɲwa, koona shii tsakənə tə nyi. ¹⁰ Wiitsə sətə cii kya dəla də naaki na. Də goonɲgaanə ɲga Aləmasiihu nə nyi ka banə koonə, ma nyi, pooshi əndə təɲapaanə tə nyi ka dəla də naaki nə ha'ə anə hanyinə ɲga Akaya patə. ¹¹ Aa acii mi dɪi? Acii paa nyi agi uudfənə tuunə kwa? Kə shii Əntaɲfə, kə uu'i nyi tuunə.

¹² Makə sətə paa nyi fitinii tuunə, ka dzənə nə nyi aakəɲwa də d'anə ha'ə, kaa nya shii təɲagi rəɲwa ka majirakinə ɲga masləkee əɲji ɲga dəlaginə, təya ba oo'i, mbərə mbərə nə slənətii da neenə. ¹³ Ma tsarə ɲga masləkee əɲjitsa, əntaa masləkee əɲji ɲga tantanyinə nə tii. Agi jirakənə nə tii də slənətii, təya geegi ka natii nə

11:6 11.6 1 Koor. 2.6-16; Af. 3.4. **11:7** 11.7 12.13; 1 Koor. 9.12,18. **11:8** 11.8-9 Fil. 4.15-18. **11:10** 11.10 1 Koor. 9.15-18. **11:11** 11.11 1 Koor. 16.24. **11:12** 11.12 11.5; 12.11.

makə masləkee ənji ɲga Aləmasiihu ɲga tanyi.
 14 Əntaa sə ɲga hurəshishinə ətsa, acii *Seetanə
 maa, kə geegi ci ka naakii nə makə malaa'ikatə
 ca bərə. 15 Acii ha'ə, mada geegi ənji slənaakii
 ka natii nə makə ənji slənə goonɲaanə, əntaa
 mu'umə uushi. Ma ka muudinə, kadə nə təya
 upaa dzalənə ətə dəbee təya upaa.

Sa cibənyinə ɲga Bulusə putə ɲga waazanə

16 Kaa nya ənə ka banə, ga taa wu a nəhə
 makə d̄iikənə cii kya d̄iikə. Amma makə kə
 nyihuunə ha'ə, luumə tə nyi makə sətə cuuna
 luu hara madiikə ənja. Nyi maa, kaa nya shii
 dəlaginə gi'u naaki. 17 Weewee ma sənə cii
 kya ba əndzə'i, əntaa hiima ɲga Slandana. Ma
 agi dəlaanə cii kya dəla də naaki na, makə ɲga
 madiikə əndə cii kya wabə. 18 Makə d̄ii ci ənji
 lanə ca dəlagi də uushi'inə ɲga *duuniya, nyi
 maa, ka d̄anə nə nyi ha'ə. 19 Kə bii unə, kə
 shii unə uushi'inə. Amma iitə sanə mbee unə
 ka sə'watə tə madiikə ənja? 20 Waatoo, mada
 kə geegi tii koonə makə maviinə, taa gəpətənə
 duunə, taa bərapaanə tuunə, taa tsagi koonə
 meeciinə, agi sə'watənə nuunə tə tii. 21 Ma nyi,
 əntaa təkureenə təkuree nyi ka d̄anə koonə ha'ə.
 Amma taa mi patə dəliigi taa wu, nyi maa, ka
 dəlaginə nə nyi də səkii. Makə ɲga madiikə
 əndə cii kya wabə. 22 Taa ma bii tii ənji
 *Ibəraaniya nə tii, nyi maa, ci nə nyi. Ənji
 Isərayiila kwa? Nyi maa, ci nə nyi. Slikərənə
 ɲga Ibərahiima kwa? Nyi maa, ci nə nyi.

11:13 11.13 Fil. 3.2; Səniinə 2.2. **11:15** 11.15 4.10; Rooma 2.6.

11:16 11.16 12.6. **11:22** 11.22 Fil. 3.5; Rooma 11.1.

23 Taa ma bii tii ənji slənə ka Aləmasiihu nə tii əsə, amma nyi nə matahu əndə slənə palee ka tii. Makə nga mad'iikə əndə cii kya wabə. Kə slənyii də gazhi'waanə palee ka tii; bəzəkii pya'ə ənji tə nyi a furəshina palee ka tii; bəzəkii fəsli ənji tə nyi əsə palee ka tii; ama wə nə nyi uusəra patə. * 24 Tufə jikə *Yahudiinə ka fəslənə tə nyi də uu'yanə makkə pu'unə aji əliŋə. 25 Makkə jikə gayinə nga ha də Rooma ka fəslənə tə nyi. Kə kaalii ənji tə nyi də faariinə rəŋwə səfə. Makkə jikə kumbawalə ka cipəgərənə da nyi aagi ma'inə. Kə shi nya kii uusəra, nya ba'anətsaa aji ma'inə. 26 Aji wiigi'inə nə nyi laŋə. Pooshi bwaya uushi ətə paa nyi nee. Tə'i tanə gəəra, tə'i mahiirənə a rəgwa, tə'i ŋgwalənə acii ənjaaki Yahudiinə, tə'i ŋgwalənə əsə acii hara slikərənə, tə'i ŋgwalənə asəkə vəranyinə, tə'i ŋgwalənə aji bilinə, tə'i aji uunəva, tə'i əsə acii majirakinə nga ənji nə'unə. 27 Kə slənyii də gazhi'waanə ka shaŋə. Bəzəkii nə nyi ka ba'aginə njihərəmə yadə ŋunyinə agiki. Kə d'ii madəfənə da meegiirənə tə nyi. Laŋə nə nyi ka ndzaanə yadə zəma, taa kuvə nga baanə davə, taa kəjeerənə. 28 Bwasə ka harakii maa, uusəra patə nə nyi ka buurə patənə nga Ikəliisiyanyinə. 29 Madfa kə əpigii vii gooŋga nga ənda, aji zhimanə tə nyi asəkəki. Maa kə kavə ənji tə əndə'i əndə ka d'a 'waslyakəənə, ka

11:23 11.23-29 4.8-12; 1 Koor. 4.11-13; 12.26. * **11:23** 11.23 kə slənyii də gazhi'waanə: 1 Koor. 15.10; furəshina: Slənə 16.23.

11:24 11.24 Dzək. 25.3. **11:25** 11.25 Slənə 14.19; 16.22.

11:26 11.26 Slənə 9.23; 14.5. **11:27** 11.27 6.5.

bözənə nə səkəki.

³⁰ Madfa ka dəlanə nə nyi də naaki na, see də sətə ca baarə makə sətə əntəgi shishinəki dəlaginəki. ³¹ Ma Əntənfə Dii Yeesu Slandanaamə, wa ənjə a dəla də ləməkii ka ca'ə ndəjwə ndəjwə. Kə shii ci oo'i, əntaa jirakənə cii kya jirakə. ³² Ma saa'itə nyi də

Damasəkusə, tə'i əndə'i ɲgwaməna atsaə sədə ɲwanɲwa Arətəsə, kə kavə ci kaa ənjə a nəhə uura mayi ɲga vəranə, kaa ənjə a shii kəsənə tə nyi. ³³ Amma kə kagərə ənji tə nyi aasəkə dəvə, ənjə a kyagərə tə nyi da mapacakinə ɲga mahwala ɲga vəranə, nya mbərədə aciikii.

12

Uushi'iitə baarii Slandanə ka Bulusə

¹ Tyasə ka dəlaginə nə nyi də naaki na. Taa ɲgahi pooshi uushi ci dəlaginəkii a tsakəvə, patə da ha'ə, ka wabənə nə nyi agyanə uushi'iitə baarii Slandanə ka nyi. ² Kə shii nyi, tə'i əndə'i əndə nə'unə shi Slandanə a ɲgərətə tə ci aadəgyə aabiikii. Kə uugi dənə fəzə pu'u aji ənfwadə əna. Ma əndətsa, nyi ka nəki. Taa tantanyinə kə slənyi ha'ə, taa səniinə, ma ətsa, paa nyi shii. Əntənfə shii ci daanəkii. ³ Ma nyi, kə shii nyi, kə ɲgirə ənji tə nyi aagi Aləjana. Taa tantanyinə, taa səniinə, Əntənfə shii ci daanəkii. ⁴ Ma davə, kə fii nyi uushi'inə əsə ətə pooshi ənji ka mbee ka batənə, pooshi əndə shiɲkinə mbu'i bahə batənə. ⁵ Acii ha'ə, ma ka rəgwatsa,

11:29 11.29 1 Koor. 9.22; Gal. 6.2. **11:30** 11.30 12.5; 1 Koor. 1.31. **11:31** 11.31 1.23. **11:32** 11.32-33 Slənə 9.23-25.

ka dɔlaginɛ nɛ nyi dɛ naaki na. Amma ma ka rɛgwa nɛga ɛndɛ shinʒkinɛ, pooshi uushi cii kya dɔlagi madaamɛ dɛ uushi'iitɛ ca baarii ɛtɛnaaki dadavɛ. ⁶ Mada kɛ mwayi nyi dɔlagi dɛ naaki na, paa nyi ka ndzaanɛ ka madiikɛ ɛnda, acii goonɔga nii kya wabɛ. Amma kɛ bwasee nyi ka haalakii ha'ɛ, acii ga ɛndɛ'i ɛndɛ a nɛgirɛ tɛ nyi palee ka makɛ sɛtɛ cii kɛya tsaamɛ tɛ nyi taa fa wabɛnaaki.

⁷ Ha'ɛ ɛsɛ, kɛ dɛavɛ ɛnɔi ka nyi ɛndɛ'i bwaya uushi ɛtɛ ndzaanɛ makɛ dɛhɛ ashiki, acii ga nya hanɛtɛ naaki nɛ putɛ nɛga uushi'iitɛ ci ɛntanɔfɛ a baarii ka nyi. Ma ɛtsa, maslɛkee ɛndɛ nɛga Seetanɛ, kaa ca cibee ka nyi. Ma dɛii ɛtsɛ patɛ, acii ga nya hanɛtɛ naaki na. ⁸ Makkɛ jikɛ nyi ka kɛdiinɛ tɛ Slandanɛ kaa ca nɛgɛrɛgi ka nyi. ⁹ Amma ma jikɛnaakii ka nyi, uu'i ci, "Pwapoon-aaki nɛ sɛtɛ dɛbee ha upaa, acii mada matɛkii nɛ ɛnda, parɛkɛ ndzaanɛ nɛgeerɛnaaki ashikii." Ci nee unɛ, ma nɛga ɛna, dɛ moodasɛkɛ nɛ nyi ka dɔlaginɛ dɛ naaki nɛ putɛ nɛga ɛtɛnaaki, kaa nɛgeerɛnɛ nɛga Alɛmasiihu a shii ndzaanɛ ashiki.

¹⁰ Ka moodasɛkɛ nɛ nyi dɛ ɛtɛnaaki. Mada dzaanii ɛnɔi tɛ nyi ɛsɛ, ka moodasɛkɛ nɛ nyi. Ha'ɛ ɛsɛ, nyi agi sa nɛgɛra'wa da ciba, da agi asaranyinɛ, ɛtsɛ patɛ ka putɛ nɛga Alɛmasiihu cii kya da ha'ɛ. Makɛ dɛii ci matɛkii nɛ nyi, da nɛgeerɛnɛ nɛ nyi.

Buurɛ uushi'inɛ nɛga Bulusɛ agyanɛ ɛnɔi Koorintiya

12:5 12.5-6 11.16,30; 12.1; 1 Koor. 3.31. **12:7** 12.7 Gal. 3.13-14; Ayb. 2.6. **12:9** 12.9 Isaa. 40.29-31; Rooma 5.2; Fil. 4.13.

¹¹ Ma nyi, kə iikə nyi putə ŋga dəlaanaaki də nəki. Amma unə kavə tə nyi ka dʌnə ha'ə. Ma dəbɛɛ, unə nə dələnə də nyi, acii pooshi hatə palee matahu masləkee ənjitsə goonə ka nyi makə sətə cuuna hiima. ¹² Kə ndzaa nyi ahadoonə də sə'watənə ka shaŋə, kə dʌi nyi madiigərə slənənyinə da sə ŋga hurəshishinə laŋə əsə. Ci ca baarə oo'i, masləkee əndə ŋga tantanyinə nə nyi. ¹³ Ma nya, paa nyi dʌi kama kamaanə ahadoonə da hara Ikəliisiyanyinə, amma see uushi rəŋwə; waatoo, paa nyi ali tsakənə goonə tə nyi. Acii ha'ə, madʌ bwayakii dʌi nyi koonə, tuutəta'ə tifyagimə tə nyi!

¹⁴ Wanyinə ka tasəkanə ka dzənə aahoonə ŋga makkənə. Pooshi nyi na alə tsakənə goonə tə nyi əsə. Acii moodəfuunə cii kya moo, əntaa uushi goonə. Acii dənə nə dəkəpaa uushi'inə ka manjeevənaakii, əntaa manjeevənə dəbɛɛ dəkəpaanə ka dəsənətii. ¹⁵ Ka dʌnə nə nyi moodasəkə ŋga bələgi sətə aciiki patə, nya vigi patə da naaki na, ka putə ŋga tsakənə duunə. Ya əna, ka galeenə nuunə ka uudənə tə nyi acii uu'i nyi tuunə laŋə kwa?

¹⁶ Mbu'u ka luuvənə nuunə oo'i, paa nyi ndzaanə ka tərənə anuunə. Amma ka banə nə əndə'i ənda, kə dʌi nyi koonə jarəwiinə, nya jirakə koonə ka shii satə də nuunə. ¹⁷ Ya saŋə kə gəpi nyi duunə ka rəgwa ŋga rəŋwə agi ənjitsə sləkee nyi koonə kwa? ¹⁸ Kə kədii nyi tə Titusə kaa ca dzə aahoonə; nya sləkee ka əndə'i

12:12 12.12 Slənə 13.6-12; 14.8-10; 16.16-18; 19.11-16; Rooma 15.19. **12:13** 12.13 11.7-9. **12:14** 12.14 13.1. **12:15** 12.15 1 Koor. 16.24. **12:17** 12.17 7.2.

ndzəkəŋunə əndə nə'unə atsakii. Kə gəpi Titusə duunə kwa? Anii pooshi slənə geenə gi mbərə mbəra? Kə shii nyi mbərə mbərə nə hiima geenə.

¹⁹ Goona nyihə makə baarəgi goonğa geenə ciina baarə aakəŋwacii unə. Pooshi. Akəŋwacii Əntəŋfə ciina wabə; ənji slənə ka Aləmasiihu niinə. Kadashinyinə geenə, ma ətsə ciina də patə, ka tsakənə duunə koonə dzə aakəŋwa.

²⁰ Nğwaliiki acii ga nya gi ka lanə tuunə əntaa makə sətə dəbee nya la tuunə. Madə kə lii nyi tuunə əntaa makə sətə dəbee, ka danə nə nyi koonə sətə pooshi dəbee nya də koonə. Nğwaliiki acii ga nya lapaa mabizhinə ahadoonə da sərəha, da bəəzənə nğa səka, da uudənə ka na, da tsəbəhiinə, da dyaarə'unə, da hanətə na, da mamaadənə nğa hankala. ²¹ Nğwaliiki əsə, madə kə gi nyi aahoonə, acii goona dəvə ka nyi ayinə akəŋwacii Əntəŋfə, nya nğəərə ma putə nğa ənjitə sha dii 'waslyakəənə. Acii ma təya, kə təkuree tii ka bwaseenə ka ajijiniinatii da aləhiinatii kaa təya baanə ka Əntəŋfə.

13

Muudinə nğa wabənə

¹ Madə kə gi nyi aahoonə, ətsə nə makkənə nğa sədəki. Madə kə gi nyi, taa nğutə wabənə patə ma'i ahadoonə, nğa'ə ka nyi kaa ənji bəra'i taa palee ka bəra'i a baarii tantanyinə nğa wabənəkii. ² Wanyitə ka wabənə ka

12:18 12.18 2.13; 8.6,16-17. **12:20** 12.20 1.23; 1 Koor. 1.10-11.

12:21 12.21 13.2. **13:1** 13.1 12.14; Dzək. 19.15; Mat. 18.16; 1 Tim. 5.19.

ənjitə sha dīi 'waslyakəənə da patənə ŋga hara ənja, wanyitsə ka wabənə koonə nyi pooshi ahadoonə, makə sətə shi nya wabi koonə saa'itə gi nyi aahoonə ŋga bəra'inə. Ma wabənaaki, acii ga taa wu a kiwə də nyi, maa kə ənyii aahoonə. ³ Makə dīi ci kə mwayi unə shiine oo'i, agi wabənə nə *Aləmasiihu da maki, shiime oo'i, ma ca, əntaa matəkii nə ci ka dzalənə tuunə, amma tə'i ci da ŋgeerənə ahadoonə. ⁴ Ma saa'itə gwa'avə ənji tə Aləmasiihu aashi ənfwa, matəkii nji ci. Amma ma əndzə'i, tə'i ci da əpinə amakii də baawəda ŋga Əntanʃə. Ma inə əsə, matəkii niinə agi ləbənə geenə da ci. Amma ma agi ndzaanə gaamə doonə, də baawəda ŋga Əntanʃə ciina slənə putə ŋga ləbənə geenə da Aləmasiihu.

⁵ Tsaamətəmə noonə na, koonə nee mada ma'ə unə da i əpinə agi vii goonʄa goonə. Təbətəmə noonə na. Pooshi unə shii oo'i, ləbə nə Yeesu Aləmasiihu doonə kwa? Ma ətsə kamə, ha'ə, mada pooshi unə ka mbu'utəgi də təbətətsə shaŋə. ⁶ Kə shii inə, ka paaratəginə nuunə oo'i, ma inə, kə mbu'utəgiinə. ⁷ Agi kədiinə niinə acii Əntanʃə, acii goona dīi bwaya uushi. Ma ciina dā ha'ə, əntaa kaa ənjə a shii dəla də slənə geenə ahadoonə, amma koonə dā sətə ndzaanə də rəgwakii, taa ŋgahi ka neenə nuunə makə matəkii niinə. ⁸ Paa inə ka dā sətə ca bərapaa goonʄaanə, amma sətə ca kira goonʄaanə daniinə. ⁹ Ma ina, taa matəkii niinə, mada da ŋgeerənə nuunə, ka moodasəkə niinə.

13:2 13.2 1.23; 10.11; 12.20; 13.10. **13:4** 13.4 12.9-10; 1 Koor. 1.25; Fil. 2.7-8.

Ma sətə ciina kədii koonə, a dzuunə aakəŋwa agi nə'unə. ¹⁰ Ma cii kya naahə koonə wabəəna saa'inə nyi pooshi ahadoonə, koonə shii baanə ka Əntanfə, acii ga nya gi ka ndzaanə iza'u anuunə də ɓaarə koonə baawədatə vii Slandanə ka nyi. Ma ətsa, baawəda ŋga ghənənə duunə aakəŋwa, əntaa baawəda ŋga ənyanə duunə aaba'ə.

¹¹ Ma əndzə'i dīi kaɗashinyinaakya, a ta'avuunə jamə. Damə gazhi'waanə ŋga ndzaanə mayarədakii, nə'utəmə wabənaaki, luuvəməshinə, una ndzaa agi jamənə. Ma Əntanfə Əndə uudənə taamə, ca vii kaamə ndzaanə jamə, ka ndzaanə nə ci doonə.

¹² Nəəhəpaaməshinə də ədzəmə rəŋwə agi ləmə ŋga Əntanfə. ¹³ Agi nəhəpaanə nə ənji ŋga Əntanfə tuunə patə.

¹⁴ Ma pwapoonə ŋga Slandanə Yeesu Aləmasiihu, da uudənə ŋga Əntanfə, da gəshinə ŋga Malaaba Ma'yanə, wa təya ndzaanə doonə patə.

13:10 13.10 13.2; 10.8; 1 Koor. 4.21. **13:11** 13.11 Yooh. 14.27; Rooma 15.33; 1 Koor. 7.15; Af. 6.23; Fil. 4.9; 1 Tees. 5.23; 2 Tees. 3.16; Ibər. 13.20; 1 Piita 5.14. **13:12** 13.12 1 Koor. 16.20.

13:13 13.13 Mar. 13.11; Rooma 8.26,39; Gal. 6.18.

Kura Aləkawalə ɲga Əntaɲfə
Gude: Kura Aləkawalə ɲga Əntaɲfə New Testament

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gude

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

56396c70-45d3-5118-be46-8c4c3fec34f1